

Trpimir Jurkić i Nataša Janjić u sceni iz predstave

Cijela je drama sabljena u samo jednu noć

PREMIJERE UJAK VANJA U SPLITSKOM HNK, REŽIJA MATEJA KOLEŽNIK

Čehov mediteranske

strasti

STRASTI JUGA Kolečnikova je odbila ruskog genija tretirati kao nedodirljivu svetu kravu, odlučivši se na beskompromisni pristup koji ne kalkulira s očekivanjima konzervativne publike. Na splitskoj je pozornici stanovao glasni jug, u kojem sve pršti od strasti i nerealiziranih seksualnih želja, a Čehov kao da je na trenutak pružio ruku Tennessee Williamsu

Halo, Mate, kakva je predstava?

Ni ova premijera nije prošla bez obvezne zvonjave mobitela u publici, a u HNK su se još jednom zamislili nad idejom blokiranja signala, za čim su neka kazališta, recimo DK Gavella oдавно posegnula. No, uzaludan trud! Naime, i kazališta koja su postavila blokadu signala morat će je ukinuti jer se bune telekomunikacijske kompanije koje reklamiraju činjenicu da je njihovim signalom pokrivena cijela Hrvatska. Pa pokrivenost ne smije nitko ometati, čak ni u kazališnom gledalištu.

Marina - šalji bager!

Sve se događa na prosceniju, terasi neuglednog zdanja, koje izgleda kao s loše reklame za PVC stolariju, a za koje je inspiraciju scenograf Ivo Knezović našao u urbanističkim ekstravagancijama juga današnje Hrvatske. Gledatelj u "Ujaku Vanji" stalno očekuje da će na scenu provaliti bageri Marine Matulović-Dropulić i cijelo imanje dovesti u "prvobitno stanje". Scenografsko je osuvremenjivanje tek dio cjelokupnog premještanja Čehova u jedno drugačije stanje duha

piše
Jasen BOKO

Čehov je napisao najtišu književnost dvadesetoga stoljeća, zaključio je jednom Lukacz, pišući o majstoru dramske riječi čija se popularnost na scenama ne smanjuje već desetljećima i koji u Hrvatskoj još jednom doživljava renesansu. U skladu s novim vremenom koje je bučno i nimalo skloni tišini, Mateja Kolečnik u splitskom je "Ujaku Vanji" malo odvrnula potencijometar i pokušala igrati Čehova koji nije nužno tih, skriven, ostavljen u naznakama i samozatajan. Prebacujući ga u vremenu i prostoru Kolečnikova je odbila ruskog genija tretirati kao nedodirljivu svetu kravu, odlučivši se na beskompromisni pristup koji ne kalkulira s gadamerovskim horizontima očekivanja, niti s nadama konzervativne publike.

Alkohol i tablete

Ovaj je "Ujak Vanja" prije svega prostorno prebačen, nema tu više sjevera koji ne dopušta strastima da se probiju, na splitskoj je pozornici u tih sat i pol stanovao glasni jug, u kojem sve pršti od strasti i nerealiziranih seksualnih želja, a Čehov kao da je na trenutak pružio ruku Tennessee Williamsu, strastima juga i, konačno, Mediteranu.

Cijela je drama reducirana u suradnji s dramaturginjom predstave Ladom Kaštelan, a najveća je inovacija što je sve sabijeno u samo jednu noć. Tako Čehov, u teškoj noći Mediterana, jednoj od onih u kojoj jugo donosi crne misli, skrivene strasti i nesanicu, izrasta u tenziju u

kojoj nema opuštanja, jer nema više cezure među činovima koja bi omogućila opuštanje i san. Takvo strasno južnjačko ludilo nerealizirane seksualnosti, potencirano alkoholom i tabletama koje lica stalno konzumiraju i nepospavanim noćima, u preciznoj dramaturškoj konstrukciji mora eksplodirati i dovesti do loma.

Strast međutim, ne pršti nekontrolirano, glumački je ansambl ujednačen na način koji se na splitskoj sceni rijetko viđa, a pristajanje na toč-

no definiran kod ne dopušta odstupanje i nemušta iskorak u patetiku. Predstava je ovo odličnih glumačkih kreacija u kojima čehovljanska pauza dobiva intenzitet trenutka u kojem je osigurač iz upaljača bombe izvučen, a do eksplozije još nije došlo.

U zahtjevnoj naslovnoj

ulozi Vojnickog, Ujaka Vanje, Trpimir Jurkić od početka nosi tenziju koja negdje mora eksplodirati, on kao da postaje metafora čehovljanske puške koja na sceni od početka i do četvrtog čina mora opaliti. Taj je kod glumačke igre od prve scene točno definiran i dosljedno proveden. On jest naglašen, pred pucanjem, ali i precizno glumački kontroliran, a suprotnost mu je antagonist Serebrjakov vrlo točnog Ante Čede Martinića, hladan, opsjednut sobom i zapravo jednako karakterno beznačajan koliko i lišen emocije. Astrov, oko kojeg je i ispletana mreža strasti Čehovljevih žena, još jedan nesretnik u interpretaciji Elvise Bošnjaka, koji, zamenarimo li stalno skrivanje lica, koje postaje negativnim glumačkim manijom, postiže niz dojmivih trenutaka, posebno u odnosu s Jelenu Andrejevnom. Nju je pak Na-

taša Janjić donijela seksepilnošću koju dugo nismo gledali na splitskoj sceni uspješno realizirajući lik kojem je ljepota postala teret.

Oporni štih

S vrlo malo teksta Ratko Glavina (Teljegin), Jasna Malec (Vojnickaja) i Dara Vukić (Dadilja) izgradili su epizodne svjetove, vrlo precizne i točno uklopljene u sveukupnu glumačku sliku u kojoj jednostavno ne postoji trenutak u kojem netko glumački nezaposlen "visi" sa strane. Skladnoj ujednačenosti ansambla notu dodatne sigurnosti dao je i znatan jezični doprinos lektorice Jagode Granić koji je predstavu lišio mogućih krivih akcenta, pjevajućih dalmatinskih vokala, ali i viška retorike zagrebačke glumačke škole. Bio je to prohodan i prirodan jezik, kao gluma, naidgled sasvim spontan, a vrlo čvrsto kodiran i realiziran.

Mirjana Zagorec eklektičnim kostimima, koji "otvaraju" Jelenu a "zatvaraju" Sonju namjerno je zamagljila točno vrijeme u kojem se sve događa, a posebnu je draž da-

la glazbena kulisa, najčešće sastavljena iz opernih arija koje svemu daju dodatni nostalgичni mediteranski stih.

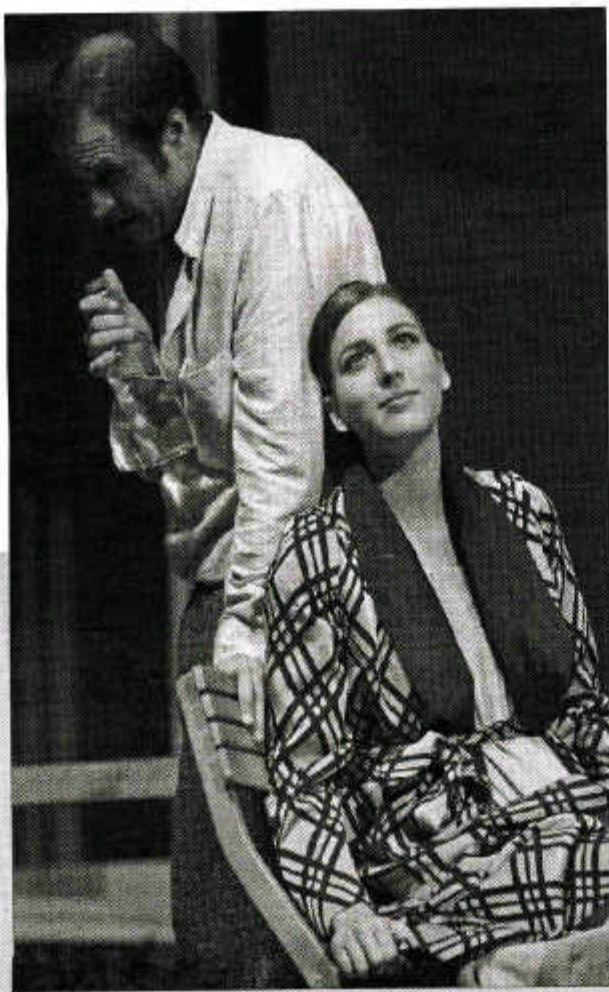
Ovaj je Čehov lišen sjevernjačkog kaputa o kojem će govoriti i Kolečnikova u programu predstave (koji je, baš kao i predstava, nekako svježiji, opušteniji i dinamičniji nego je to uobičajeno) i koji bi zatomio strasti pa su lica ogoljena i prepuštena nagonima kojima teško ovladavaju.

Disciplina i mašta

Nije ovo radikalno interpretiran klasik, ali jest Čehov koji se ne služi predvidljivim konvencionalnostima i koji, baš kao što je u svojoj vrijeme napravio Stanislavski, inovira kazališna sredstva sukladno novom vremenu. Nešto stariji sjetit će se Magellijeve "Drame bez naslova" s kraja osamdesetih koja je stvorila novi kod svoga vremena za Čehova, moguće da će ova predstava ostati kao referentno mjesto interpretacije Čehova na početku novog milenija.

Splitski je HNK, zahvaljujući kombinaciji slovenske discipline i kazališne promišljenosti Kolečnikove i strasti ovog mediteranskog ansambla, dobio konačno pametnu i reprezentativnu predstavu, produkciju koja komunicira i s autorom kojega reinterpretira i s vremenom u kojem nastaje.

"Ujak Vanja" na splitskoj pozornici ima strpljenja za Čehova, ali i dinamiku potrebnu novom vremenu i novoj publici tako da predstava na zanimljiv način ostaje vjerna klasiku, a opet originalna u svojoj interpretaciji.

"Otkriće" - Dijana Vidušin

Glumačko otkriće splitske predstave došlo je u liku Sonje koju je izgradila izuzetna Dijana Vidušin, kroz samozatajnost, skrivanje i frustraciju svijetom kojim vladaju strasti, a koji za nju nema mjesta. Ta je Sonja izgrađena od detalja koji se slažu u impresivnu sliku sasvim suvremenoga luzera, a jedino je pitanje zašto ova puležanka, glumica koja je već godinu i pol u splitskom HNK, nije ranije prepoznata i tavori, baš kao i Sonja, na glumačkoj margini umjesto da nosi repertoar nacionalne kuće.

Simptomatična je za predstavu plesna scena između Sonje i Jelene, lišena teksta, a bogata karakterizacijama i inovativnim scenskim jezikom, scena koja svjedoči da Čehov govori i šutnjom, a da na to ova predstava ne zaboravlja.